

Knihy: Návrat československého marnotratného syna 2.

Další čtení na pokračování knihy ThDr. Josefa Novotného, která obsahuje čtrnáct biblických úvah pro písmáky.

Knihy

Návrat československého marnotratného syna 2.

ThDr. Josef Novotný byl nesporně nejvzdělanějším, současně však i prakticky nejschopnějším pracovníkem československých baptistů v první polovině 20. století se schopnostmi vůdčími, organizačními a řečnickými. Při svých hlubokých vědomostech a znamenité kvalifikaci vědecké byl mužem upřímné, dětinské víry a vroucí zbožnosti, velkým idealistou, laskavým rádcem, kamarádem, přítelem.

Vedle kazatelské a učitelské činnosti byl bratr Józsa Novotný velice činný i literárně. Novinový článek k jeho osmdesátinám nás informuje o tom, že napsal na padesát knih. Jsou to drobné i rozsáhlejší práce, v nichž se dovídáme mnohé o počátcích baptismu u nás, obsahovaly povídky a příběhy pro nejmladší generaci a byla mezi nimi i potřebná literatura pro studenty.

Dnešní čtení na pokračování je další úvaha z jeho útlé knížky biblických úvah pro písmáky *Návrat československého marnotratného syna*, která vyšla v roce 1932 v Praze:

„Dej mi!“ — „Učiň mne!“

LUK. 15, 12. 9.

Lidské pokolení můžeme dělit na skupiny s několika hledisk. Hlavní z nich jsou asi tato: plemeno, stát, národnost, náboženství, sociální postavení, pohlaví. Přihlédneme-li však blíže, zjistíme, že přehrady, které tvoří rozdíly plemenné, státní, národnostní, náboženské, sociální i různého pohlaví — se denně snižují, tak že rozhodně už dnes netvoří určité hranice, jako kdysi. Jsou sice plemenné rozdíly dosud v určitých částech Ameriky zdrojem mnohých svárů, nanejvýš mezi bělochy a černochy, rozumní lidé však je odsuzují a pravda je, že příkrost svárů denně ubývá. Nemůže tedy plémě být hranicí mezi jednou lidskou skupinou a druhou. Jedno plémě zasahuje do druhého. Avšak ani státní hranice není tím, čím kdysi byla. Čínská zeď je dnes už prolomena — je jen historickou památkou, o které se v běžné řeči zmiňujeme, chceme-li kritisovat omezenost jednotlivce nebo celé skupiny lidí. Také říšský rozhraničovací kámen nemá již toho významu, který měl v minulosti. I národnosti stojí si blíže, než kdykoliv jindy. Vždyť se organizují celé skupiny národů, ba jsme svědky toho, čeho by se nebyl ještě před několika málo léty nadál ani nenapravitelný optimista — máme svaz národů. A nebylo doby ochotnější k smírání náboženských rozdílů nad naši; ba nechybí ani vážných návrhů, ani skutečných pokusů i hotových uskutečnění v sbližování a spojování jednotlivých církví. Dětilo-li sociální postavení skupinu od skupiny v minulosti, jistě dnes vykonáno mnoho na odstranění

přehrad. V každé zemi trochu jiným způsobem, avšak cíl je tentýž. Rozhodně sociální přehrady nerostou do výše, nýbrž se snižují. Jestliže ještě do nedávna žena byla považována za méněcenného člověka a proto s ní jednáno podle tohoto názoru, dnes v pokrokových zemích je vyhrán boj za rovnoprávnost ženy v každém ohledu.

I zdálo by se jakoby lidské pokolení bylo někde částečně jinde snad úplně překonalo veškeré přehrad, jež je dělilo, jakoby bylo již v dosahu onoho ideálu, o kterém Písmo sv. častokrát a rozličnými způsoby mluví: »aby všichni jedno byli«, »a budeť jeden ovčínec a jeden pastýř«. Jistě je to naše přání, za které se nejen modlíme, nýbrž o které i vážně usilujeme. Avšak jsme ještě vzdáleni od onoho ideálu přes veškeré snahy přehrady bořit, protože je jedna přehrada, jež lidské pokolení přesně dělí na dva tábory a již se nepodařilo lidstvu sbořit, ba ani snížit, a to proto, že vlastně tato přehrada určitě dělí dva naprosto od sebe se lišící světy. Je to přehrada tak stará, jako lidstvo samo a pevná jako věky. Jest to ona přehrada, již naznačují oba naše texty. Na světě jsou dvě skupiny lidí: v první jsou lidé verše 12. a v druhé jsou lidé verše 19. První skupina volá rozčileně a sobecky svým světovým názorem i celým svým životem s marnotratným synem před jeho velkým duchovním převratem: »Dej mi!« Druhá skupina se pokorně modlí k Otci nebeskému s marnotratným synem po jeho pokání: »Učiň mne!« Jsme jistě všichni lidé na světě dětmi božími a Otec nebeský také beze sporu miluje všechny své děti, ať už jsou mu ke cti nebo ku potupě — avšak jako je rozdíl mezi poměrem otce marnotratného syna k svému dítěti před jeho návratem ze světa a po návratu, tak je i rozdíl mezi lidmi první skupiny a druhé.

Podívejme se blíže na obě skupiny s pomocí Boží! Nejprve na skupinu první.

Jistě již tušíte, kterou skupinu lidí mám na mysli. Obyčejně se říká příslušníkům této skupiny hmotáři,

materialisté, nebo lidé tělesní, ač takové pojmenování nevystihuje plně charakteristiku těchto lidí. Vždyť do jisté míry jsme všichni hmotáři, materialisté, lidé tělesní. Dokud jsme v těle, ani jinak nemůže být. A pak hmota konec konců není nic špatného. Není vůbec špatné hmoty, všechny hmoty jsou krásné a dobré, když se jich dobře užije. Není hmota vinna, že jí člověk špatně použije. Nezapomínejme, že je to tatáž železná ruda, z které jeden člověk vyrobí vražednou zbraň a druhý pluh na obdělávání životodárné půdy. Je to tatáž role papíru, na které jeden člověk tiskne knihu knih a druhý literární škvár. A je to tentýž peníz, kterým lidumil zachraňuje sirotka od hladu a jeho soused jím sobě opatřuje neřest. Není špatné hmoty na světě, jsou jen špatní lidé, kteří té hmoty bez její viny špatně užívají. A bez hmoty není možno být živu. Nemělo by tedy vůbec mít špatný zvuk slovo hmotář. Že však má špatný zvuk, to má svou příčinu. Myslíme pod tím slovem obyčejně na lidi, kteří výlučně a jenom žijí viditelným věcem. Těmi se celý den zabývají, pro ně mají zájem, čas, peníze, své síly. Jiné — neviditelné věci — jsou jim neskutečné, proto o ně nemají zájmu. Není pochyby, že jen zaslepenost je příčinou tohoto stavu, neboť i dítě už musí umět pochopit, že největší věci na světě jsou neviditelné. Vždyť sama největší věc na světě, láska, je neviditelná a mimo oblast materiální. A je skutečně s podivením, jak tato skupina lidí za války vyrostla a dodnes si drží své panství. Že však každý takový směr musí skončit špatně, dostatečně dokazuje případ marnotratného syna. Jeho odchod z domu otcovského s heslem »Dej mi!« skončil u vepřů a musil tak skončit. A každý podobný pokus musí skončit u vepřů, obrazně řečeno. Tak skončil starý Babylon. Odešel od svých ideálů stavitelských a klesl na nízkou úroveň touhy po zlatě, jež ho zaslepila a konečně zdolala. Tak zahynul i antický Řím. Vzdálil se velmi brzy od tradičních uměleckých tužeb, zděděných po Řecku, uchýlil se nejprve k lá-

kavé státnické dráze, jež se brzy zvrhla v sobecké podmaňování slabších a konečně úplně dokonal v nízké požívačnosti. A tak konečně i Německo vzalo za své. Velmi záhy odešlo z otcovského domu svého národního určení, brzy přestalo být národem »básníků a myslitelů« a zaměnilo pero za meč. A tak jinak to ani nemohlo dopadnout, než jako u marnotratného syna — u vepřů. Není valného rozdílu mezi smrtí oběšením na hedvábném laně, jak v Turecku činí při vznešených zločincích a smrtí na konopném laně při hrubých zlosynech. Visí oba! A tak všechny cesty naprostého a výlučného hmotařství musí skončit u vepřů, ať už zdánlivě ty konce se poněkud liší. V podstatě jsou stejné. Jsou stejné u skupin i jednotlivců. Ne samým chlebem živ bude člověk, i když je ten chléb namazaný.

A jaké zkušenosti učinili celí národové, takové prožili i jednotlivci. S dojmutím čte člověk zkušenost takového amerického milionáře, který na prahu života vrhne se v boj se světem s heslem neobráceného marnotratného syna »Dej mi!« a usiluje jen o zemské věci. A když konečně jako marnotratný syn utratí své zdraví tělesné i duchovní, svůj charakter a v duši mu zůstanou jen mravní jizvy, které působí bolest, obrací se zoufale zpět do rodné vísky, kde v nejbližší neděli opět v téže lavici kostelní, kde v mládí tolik duchovního bohatství šlo mimo něj, jím tehdy nedoceneného, horečně slyší znovu věčně novou zvěst o marnotratném synu, objevuje ho sám v sobě a zaměňuje své první životní heslo, které nerozvážně kdysi volil, za jediné šťastné »Učiň mne!« A pak šťasten odchází do lesní samoty, aby duchovně zažil to, co nabral v jediném šťastném okamžiku a léčí své nemocné tělo nezřízeným hodováním a prostopášnostmi umučené — nyní prostou jednoduchou stravou a tak po oklikách životních konečně dochází vnitřního štěstí a přichází do domu otcovského, z kterého byl kdysi lehkovážně odešel.

Jedním slovem, nemůže být štěstí v ideálu marnotratného syna, když odcházel do světa. Musí to špatně

dopadnout s každým jednotlivcem i celou skupinou, která si toto heslo zvolí za své.

Docela jiná je skupina lidí, kteří s obráceným marnotratným synem se pokorně modlí: »Učiň mne!« Prvé skupině je ideálem sloveso »míti«, druhé sloveso »býti«.

Jenom, co jsi má cenu,
co však jen máš, ó synu,
a byť to byl svět celý,
tvou prázdnou duši nezacelí.

Je pravda, že skupina idealistů s heslem »býti« po válce se stala popelkou v lidské společnosti. Avšak jistě jen dočasně, neboť na dlouho nikdo nevydrží jen s čistě hmotářskými tužbami. Brzy zase lidstvo půjde jedine správnou cestou — od hesla »míti«, čili od vepřů do domu otcovského. Bude to však zase až po smutných zkušenostech u vepřů, které by si mohlo ušetřit. »Míti« má cenu chvilku, »býti« trvalou. »A když všechno utratil«, ano, co potom, pak přijde smutná kapitola životní, když člověk žil jen heslu »míti« a nic nebyl učinil, aby také něčím »byl«. A rozčarování přijde velmi brzy, »po nemnohých dnech«.

Co může člověk »míti«? Nesmrtelné biblické vyprávění o Jóbovi mluví o trojím možném bohatství člověka: o zdraví, majetku a příbuzných. Avšak není tento majetek velmi nestálý, jak příklad Jóbův ukazuje? Jak lehko a snadno může člověk pozbýt vše, a nemá-li poklad, »který mol a rez nekazí a zloději nevykopávají a nekradou«, pak je skutečně nejbídnější ze všech lidí.

Jak docela jinak je tomu, jenž s Jóbem také vše ztratí, co člověk ztratit může, když však s Jóbem zná heslo všech obrácených »Učiň mne!« Pak nelká, jako ti, kteří naděje nemají, nýbrž dovede zvolat s Jóbem »Hospodin dal, Hospodin vzal, budiž jméno Jeho pochváleno« a »mám ještě, čím bych se potěšoval«.

Ano, jediné správná cesta výchovy dětí i sebevýchovy dospělých je směr, který určuje ukazatel cesty s nápisem »Učiň mne!« Když rodiče staví svým dětem před oči odeál v slovese »býti«. »Býti« vědomostmi, hlavně pak »býti« charakterem. Aby těžká velká hlava byla vyrovnána velkým, těžkým srdcem.

Když takto začne člověk, ušetří si útrapy cesty marnotratného syna. Avšak začne-li správně, začne-li tím nejdůležitějším »býti«, pak i to »míti« začne mít svou cenu. Pak i ty poklady světa hmotného vstoupí do jiného světla a člověk jich rád použije pro nejlepší. Zdraví užije pro uskutečnění plánů království božího, majetek klade na oltář Páně, přátele se snaží pohnouti, aby s ním usilovali o lepší příští lidského pokolení. »Hledejte nejprve království božího a spravedlnosti jeho a ostatní bude vám přidáno.«

Ano, jen nesmíme převracet pořádek božích zákonů. Ne napřed to ostatní, ne napřed »míti« a pak »býti«, protože tak může člověk přijít o obé. Jak směšni bývají lidé, kteří převracejí pořádek božího přání, napřed bláznovsky shromažďují majetek bez zajištěného majetku duchovního a když pak chtějí dohánět majetek duchovní, mluví o vědě a umění ve společnosti, kupují na metry knihy a na váhu umělecké předměty, jsou jen terčem výsměchu svému okolí. Věru nevyplácí se měnit pořádek božího plánu!

Blaze tomu, kdo se narodil v zbožné rodině, kde heslo »Učiň mne!« bylo rodičům ve výchově rozkazem. Avšak evangelium skytá naději i pro takové, kdož na životní pouti zabloudili, kteří se dali zlákat heslem »Dej mi!« I takovým marnotratným synům a dcerám přivolává: »Není vše ztraceno, vrať se do domu otcovského, odkud jsi vyšel a začni znovu. Zvol si jediné správné heslo pro život i smrt, které proměň v chtění i skutečné činění, heslo: »Učiň mne!«

Pokračování příště

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)